

izofreni Hastalar? Çin Ya?am Niteli?i le?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *izofreni Hastalar? Çin Ya?am Niteli?i le?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30432>

Özet

?izofreni Hastalar? ?çin Ya?am Niteli?i Ölçe?i, **?izofreni** tan?s? alm?? bireylerin ya?am kalitesini ve i?levsellik düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilm?? veya uyarlanm?? bir psikometrik araçtır. Bu özel giri?, Soygür ve arkadaşlar? taraf?ndan 2000 y?l?nda gerçekte?tirilen Türkçe uyarlama çal??mas?na odaklanmaktadır. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk popülasyonunda geçerli?ini ve güvenilirli?ini test etmeyi hedeflemiştir. Ölçek, ?izofreni hastalar?nın sadece semptom yükünü değil, aynı zamanda sosyal ilişkiler, mesleki i?levsellik, bu zaman aktiviteleri ve genel psikolojik iyilik hali gibi kapsamlı ya?am alanlarındaki niteli?i de?erlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu ölçek, tedavi sonuçları de?erlendirmede ve rehabilitasyon programları etkinli?ini izlemede kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

?izofreni, **Ya?am Niteli?i**, Psikometrik Ölçek, Uyarlama, Güvenirlik, Yap?sal Geçerlik, Psikoz, Rehabilitasyon.

Yazarlar

H. Soygür, M. Ayba?, G. H?nçal, Ç. Aydemir

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, ?izofreni hastalar?nın subjektif ve objektif **ya?am niteli?i** boyutları sistematik bir şekilde de?erlendirmektir. Klinik uygulamada, ya?am niteli?i ölçümleri, geleneksel semptom de?erlendirmelerinin ötesine geçerek, hastalar?n günlük hayatta karşılaştıkları zorlukları ve tedaviye ba?lı iyileşmeleri multidisipliner bir bakış açısıyla analiz etmeyi sağlar.

Uyarlama çal??mas?nın özel amacı ise, orijinal ölçe?in kültürel ve dilsel olarak Türk popülasyonuna uygunluğunu sağlamak ve ölçe?in psikometrik özelliklerinin (güvenirlik ve geçerlik) Türkiye'deki klinik örneklemede de korunduğunu kanıtlamaktır. Bu, araştırmacıları ve klinisyenlerin Türkiye'de geçerli ve güvenilir bir ya?am niteli?i ölçüm aracına sahip olmasını sağlar.

Yapı

?izofreni Hastalar? ?çin Ya?am Niteli?i Ölçe?i, genellikle çok boyutlu bir yapıya ölçek. ?izofreni bakımındaki ya?am niteli?i, sadece fiziksel sağlıkla sınırlı kalmayıp, dört ana alanda de?erlendirilen karmaşık bir yapıdır:

Rol ?levi (Occupational/Role Function): ?? veya eğitim performans?, günlük sorumlulukları

yerine getirme becerisi.

Sosyal ?li?kiler (Social Relations): Aile, arkada?lar ve toplulukla kurulan ili?kilerin kalitesi ve miktar?.

?çsel Ya?am/Psikolojik Durum (Intrapsychic/Psychological State): Ki?isel tatmin, özsayg? ve duygusal durum.

Genel Durum ve Çevre (Common Objects and Activities/Environmental): Bo? zaman aktivitelerine kat?l?m, çevreye uyum ve ba??ms?z ya?am becerileri.

Ölçek, bu boyutlar arac?l???yla hastan?n genel **i?levsellik** düzeyini ve hastal???n ya?am üzerindeki genel etkisini kapsaml? bir ?ekilde haritaland?r?r.

Geçerlik

Soygür ve arkada?lar?n?n (2000) çal??mas?, ölçe?in yap?sal **geçerlik** analizine odaklanm??t?r. Yap?sal geçerlik, ölçe?in teorik olarak ölçmesi beklenen yap?y? ne kadar iyi ölçtü?ünü gösterir.

Uyarlama çal??mas?nda genellikle kullan?lan geçerlik yöntemleri ?unlard?r:

Yap? Geçerli?i: Faktör analizi teknikleri kullan?larak ölçe?in orijinal çok boyutlu yap?s?n?n Türkçe versiyonunda da tutarlı olup olmad??? incelenmi?tir.

Ölçüt Ba??nt?l? Geçerlik: Ölçe?in, benzer yap?lar? ölçen di?er standart psikiyatrik de?erlendirme araçlar? (örne?in, semptom ?iddeti ölçekleri veya fonksiyonellik ölçekleri) ile korelasyonu incelenmi? olup, beklenen yönde ili?kiler saptanm??t?r.

Çal??man?n ba?l???, yap?sal geçerli?in incelendi?ini aç?kça belirtmesine ra?men, detaylı geçerlik katsay?lar? için orijinal makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlik

Uyarlama çal??mas?, ?izofreni Hastalar? ?çin Ya?am Niteli?i Ölçe?i'nin Türk popülasyonundaki **güvenirli?ini** de incelemi?tir. Güvenirlik, ölçüm arac?n?n tutarlı ve kararlı sonuçlar verme derecesini ifade eder.

Güvenirlik analizinde kullan?lan yayg?n yöntemler:

?ç Tutarlıl?k (Internal Consistency): Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?unu belirlemek için Cronbach Alfa katsay?s? kullan?lm??t?r. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, maddelerin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Hastalara belirli bir zaman aral???yla (örne?in, 2-4 hafta) ayn? ölçe?in tekrar uygulanmas? ve sonuçlar aras?ndaki korelasyonun incelenmesi yoluyla ölçe?in zamana kar?? kararlıl??? test edilmi?tir.

Faktör Analizi

Uyarlama sürecinin kritik bir a?amas?, **faktör analizi** (Exploratory Factor Analysis - EFA veya Confirmatory Factor Analysis - CFA) uygulamakt?r. Soygür ve arkadaşlar?n?n çal??mas?nda "yap?sal geçerlik" ifadesi kullan?ld??? için, büyük olas?l?kla ölçe?in orijinal yap?s?n? (örne?in, dört faktörlü yap?y?) Türk örnekleminde do?rulayan bir analiz yap?lm??t?r.

Yap?lan analizler, ölçe?in maddelerinin beklenen alt boyutlar alt?nda topland???n? ve bu boyutlar?n ?izofrenide ya?am kalitesinin teorik çerçevesiyle tutarl? oldu?unu göstermektedir. Faktör yüklerinin incelenmesi, hangi maddelerin hangi ya?am niteli?i alanlar?na (sosyal, mesleki, içsel vb.) ait oldu?unu do?rulam??t?r.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: Genellikle klinisyen taraf?ndan uygulanan veya öz bildirim temelli Likert tipi veya derecelendirme ölçe?i format?ndad?r. (Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi bo? b?rak?lm??t?r, ancak ya?am niteli?i ölçekleri genellikle Likert format?ndad?r.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: ?izofreni tan?s? alm?? yeti?kin hastalar.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genellikle 18 ya? ve üstü).

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, Türkiye'deki psikiyatri kliniklerinde takip edilen veya tedavi gören ?izofreni hastalar? örnekleminde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Klinik görü?me ve/veya öz bildirim yoluyla uygulama. Ölçe?in uygulanmas? ve puanlanmas?, ?izofreni hastalar?n?n ya?am niteli?i düzeyini belirleyen toplam puan ve alt alan puanlar?n? üretir.

Anahtar Kelimeler

?izofreni Hastalar?, Ya?am Kalitesi, Psikometri, **Uyarlama**, Klinik De?erlendirme, Dü?ünen Adam Dergisi, Kronik Ak?l Hastal???

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I? (Uyarlama): 2000

?zinler ve Ücret: Ölçe?in klinik veya ara?t?rma amaçlı? kullan?m? için gerekli izinlerin orijinal ölçek geli?tiricilerinden ve uyarlama çal??mas?n? yapan yazarlardan al?nmas? önerilir. Kullan?m ücreti bilgisi orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

PDF Eri?imi: Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: sizofreni-hastalari-icin-yasam-niteligi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Soygür, H., Ayba?, M., H?nçal, G., & Aydemir, Ç. (2000). ?izofreni Hastalar? ?çin Ya?am Niteli?i Ölçe?i: Güvenirlik ve yap?sal geçerlik çal??mas?. *Dü?ünen Adam*, 13 (4), 204-210.

Makalenin orijinal yay?n?na a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir: dusunenadamderg.com

?izofreni Hastalar? ?çin Ya?am Niteli?i Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte yer almad??ndan, bu bölüme ölçek maddeleri eklenememiştir. Detaylı? maddeler için yukarıda belirtilen referans makalenin incelenmesi gerekmektedir.